

بناام خدا

دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

طرح درس ترمی

دکتر نرگس شکریبیگی؛ استادیار گروه معارف اسلامی

طرح درس تفسیر موضوعی قرآن کریم؛ دانشکده داروسازی، نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰

عنوان درس: تفسیر موضوعی قرآن کریم	مخاطبان: دانشجویان داروسازی
تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری	درس پیش نیاز و یا همزمان: ندارد
زمان ارائه درس: شنبه؛ ساعت ۱۰-۱۲	مدرس مسئول: دکتر نرگس شکریبیگی

شرح درس:

قرآن کریم به عنوان برترین و آخرین هدیه آسمانی، شایسته ترین راهنمای بشریت است همچنان که امیرمومنان علی(ع) فرمودند: «بدانید که قرآن، ناصحی درستکار و بدون فریب و هادی بدون گمراهی است.» (نهج البلاغه خطبه ۱۷۶) لذا در جهت نیل به تعالیم و دستورات الهی و انس بیشتر دانشجویان با قرآن کریم هدف از این درس، آشنایی مخاطبان جوان با مبانی و آموزه های بنیادین قرآن کریم، آشنایی بیشتر و عمیق تر دانشجویان با ماهیت قرآن و سیر تاریخی آن، شناخت وضعیت سایر کتب آسمانی و تبیین تشابه و تفاوت آنان با قرآن کریم، مباحث مقدماتی تفسیر قرآن کریم، معرفی و تبیین راهکار رسیدن به تفسیر صحیح و نقش روایات معصومین(ع) در تفسیر، معرفی و شناخت دیدگاه قرآن کریم در خصوص موضوعات رفتاری و سبک زندگی اسلامی، دیدگاه قرآن کریم در خصوص موضوعات علمی، نقد و بررسی مهم ترین و جدیدترین شبهات پیرامون قرآن کریم و... است.

هدف کلی:

آشنایی و شناخت ماهیت قرآن کریم و ویژگی های آن، روش فهم صحیح و تفسیر قرآن کریم، انس بیشتر با تعالیم و آموزه های قرآنی، شناخت اصول رفتاری و بهداشت روان در قرآن کریم، نقد و بررسی شبهات پیرامون قرآن کریم

اهداف کلی جلسات:

جلسه ۱	طرح کلیات و تعریف اصطلاحات و موضوع‌شناسی
جلسه ۲	آشنایی با مسائل و دغدغه‌های ذهنی دانشجویان؛ پالایش و تنظیم موضوعات دانشجویی براساس اهداف آموزشی
جلسه ۳	شناخت ماهیت قرآن کریم
جلسه ۴	شناسایی ویژگی‌های قرآن کریم
جلسه ۵	مقایسه تطبیقی قرآن کریم و سایر کتب مقدس
جلسه ۶	شناخت روش دستیابی به تفسیر و فهم صحیح قرآن کریم
جلسه ۷	تبیین نظر وهابیان درباره قرآن و شیوه تفسیری آنان
جلسه ۸	آزمون میان‌ترم
جلسه ۹	شناخت راه‌های تامین بهداشت روان از نظر قرآن کریم
جلسه ۱۰	آشنایی با اسامی و اشخاص در قرآن (داستان ذوالقرنین-خضر)
جلسه ۱۱	تبیین چرایی نیامدن اسم ائمه (ع) در قرآن کریم
جلسه ۱۲	آشنایی با برابری حقوق زن و مرد در قرآن (مسائل ارث، دیه، شهادت و...)
جلسه ۱۳	آشنایی با تفسیر آیه «لا اکراه فی الدین» و مسئله ارتداد
جلسه ۱۴	آشنایی با قرآن و مسئله آفرینش (داروینیسیم)
جلسه ۱۵	بحث آزاد در حوزه مهم ترین نقش قرآن در زندگی امروز بشر
جلسه ۱۶	جمع‌بندی و مرور مباحث کلیدی

اهداف ویژه رفتاری به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

جلسه اول

هدف کلی: طرح کلیات و تعریف اصطلاحات و موضوع‌شناسی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. تعریف صحیحی از تفسیر ارائه کند.
۲. زیرشاخه‌های اصلی تفسیر را توضیح دهد.
۳. هدف از آموزش این درس و چرایی قرار گرفتن اهداف آموزشی این درس را بیان نماید

جلسه دوم

هدف کلی: آشنایی با مسائل و دغدغه‌های ذهنی دانشجویان؛ پالایش و تنظیم موضوعات دانشجویی براساس اهداف آموزشی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. دغدغه‌های ذهنی خود را در زمینه قرآن کریم به بحث بگذارد
۲. مسائل اصلی را به کمک مدرس اولویت‌بندی نماید.
۳. جدیدترین و یا کامل‌ترین مسائل و شبهات مطرح شده در موضوع قرآن کریم را بشناسد.

جلسه سوم

هدف کلی: شناخت ماهیت قرآن کریم

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. بدانند قرآن چگونه کتابی است.
۲. راه‌های انس با قرآن کریم را بیان کند.
۳. سیرتاریخی نگارش قرآن کریم را شرح دهد.

جلسه چهارم

هدف کلی: شناسایی ویژگی‌های قرآن کریم

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. مهم ترین ویژگی های قرآن کریم را نام ببرد.
۲. مقصود از وحیانی بودن را بشناسد.
۳. مقصود از جامعیت و جهانی بودن قرآن کریم را بیان کند.
۴. اعجاز را تعریف کند.
۵. ابعاد گوناگون معجزه بودن قرآن کریم را تحلیل نماید.
۶. دیدگاه جامعی از ویژگی های اختصاصی قرآن کریم بدست آورد.
۷. شبهات پیرامون ویژگی های قرآن کریم را بررسی و نقد نماید.

جلسه پنجم

هدف کلی: مقایسه تطبیقی قرآن کریم و کتب مقدس

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. ویژگی های کتب مقدس را بیان کند
۲. معنا و مفهوم تحریف را بشناسد.
۳. مقصود از تحریف ناپذیری قرآن کریم را شرح دهد.
۴. رابطه قرآن کریم با موضوعات کتاب مقدس را بشناسد.
۵. با نگاه تطبیقی و مقایسه ای یکی از موضوعات قرآن کریم (مانند: داستان ادم و حوا) را در بین قرآن و عهدین تحلیل نماید.

جلسه ششم

هدف کلی: روش دستیابی به تفسیر و فهم صحیح قرآن کریم

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. چرایی نیازمندی قرآن کریم به تفسیر را بیان کند.
۲. اقسام تفسیر را بیان کند
۳. ویژگی های تفسیر به رأی را توضیح دهد.
۴. روش های تفسیری را بشناسد.
۵. از کتاب های معتبر و مناسب تفسیری بتواند به بهترین شکل استفاده نماید.

جلسه هفتم

هدف کلی: نظر وهابیون درباره قرآن و شیوه تفسیری آنان

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. شبهات مشهور در خصوص برداشت از قرآن را معرفی کند.
۲. نگاه های تاریخی در زمینه برداشت از قرآن را بشناسد.
۳. دیدگاه وهابیون درباره قرآن را بیان و نقد نماید.

جلسه هشتم

هدف کلی: برگزاری آزمون میان ترم و مرور مباحث کلی جلسات پیشین

اهداف ویژه: کسب نمره لازم

جلسه نهم

هدف کلی: آشنایی با راه های تامین بهداشت روان از نظر قرآن کریم

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. مفهوم بهداشت روان را تعریف کند.
۲. مهم ترین عوامل تامین بهداشت روانی را بیان کند.
۳. راهکارهای اخلاقی و تربیتی قرآن کریم در سبک زندگی سالم شرح دهد.
۴. راهکارهای رفتاری تامین بهداشت روان از نظر قرآن کریم را بیان کند.
۵. مهارت های کاربردی و عملی قرآن کریم در برون رفت از بن بست های عاطفی را شرح دهد.

جلسه دهم

هدف کلی: آشنایی با اسامی و اشخاص در قرآن (با محوریت داستان ذوالقرنین-خضر-عزیر...)

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. شیوه قرآن کریم در خصوص نقل داستان اشخاص و اقوام را بیان کند.
۲. مفهوم اخلاقی و تربیتی داستان حضرت موسی(ع) و خضر را بیان کند
۳. تفسیر آیه ۸۳ سوره کهف و مقصود از ذوالقرنین را تحلیل نماید.
۴. تفسیر آیه ۶۵ بقره و ۱۶۶ سوره اعراف در خصوص کلمه قرده خاسئین را بشناسد.

جلسه یازدهم

هدف کلی: تبیین چرایی نیامدن اسم ائمه(ع) در قرآن کریم

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. علت نیامدن اسم ائمه(ع) در قرآن کریم را بیان کند
۲. جایگاه امام در آموزه های اسلامی بشناسد.
۳. تفاوت دلالت های مستقیم و غیر مستقیم قرآن کریم در برخی از موضوعات را بیان کند.
۴. تفسیر مفهوم امام در آیه ۱۲۴ سوره بقره را بشناسد و شبهات در این زمینه را پاسخگو باشد.

جلسه دوازدهم

هدف کلی: آشنایی با برابری حقوق زن و مرد در قرآن(مسائل ارث، دیه، شهادت و...)

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. مقصود از مساوات و برابری، عدالت در قرآن کریم را بشناسد.
۲. حقوق و وظایف زنان و مردان در کلام الهی را بیان کند.
۳. تفسیر آیات مرتبط با موضوع مانند آیه ۱۱ سوره نساء را شرح دهد.
۴. تفسیر آیه ۳۴ سوره نساء را بشناسد.
۵. شبهات و تفسیرهای نامناسب در این مسئله را پاسخگو باشد.

جلسه سیزدهم

هدف کلی: آشنایی با تفسیر آیه «لا اکراه فی الدین» و مسئله ارتداد

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. مقصود از تناقض در آیات را بشناسد.
۲. چند نمونه از شبهات و آیاتی که متناقض معرفی شده اند را در کلاس طرح نماید.
۳. تفسیر آیه ۹۰ سوره آل عمران و... را بشناسد.
۴. مقصود و تفسیر آیه ۲۵۶ سوره بقره را بداند.
۵. معنای اصطلاح ارتداد و اکراه را شرح دهد.
۶. شبهات مسئله ارتداد و تناقض را پاسخگو باشد.

جلسه چهاردهم

هدف کلی: آشنایی با قرآن و مسئله آفرینش(داروینیسیم)

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. موضوعات علمی مهم که در قرآن آمده است را بیان کند.
۲. ارتباط قرآن(دین) و علم را بشناسد.
۳. نظرات گوناگون در خصوص آفرینش را بیان کند.
۴. دیدگاه قرآن کریم در خصوص خلقت و تکامل را براساس تفسیر آیات توضیح دهد.

جلسه پانزدهم

هدف کلی: بحث آزاد مهم ترین نقش قرآن در زندگی امروز بشر

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. با کلیات مبحث مورد ارائه آشنا گردد.
۲. دیدگاه متفاوت را بشناسد و بتواند آنان را تحلیل نماید.

جلسه شانزدهم

هدف کلی: مرور و جمع بندی مسائل و مباحث اصلی تفسیر موضوعی قرآن کریم

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

۱. تعاریف کلیدی مطرح شده در طول ترم را بیان کند.
۲. مسائل اصلی تفسیر قرآن کریم را از منظری کلی احصا نماید.
۳. پیشنهادهای عملی و کاربردی جهت انس بیشتر با قرآن کریم و فهم آن داشته باشد.
۴. در جهت بهبود فرآیند آموزشی در درس تفسیر موضوعی قرآن کریم نظرات خود را بیان کند.

روش تدریس:

بحث گروهی، پرسش و پاسخ، بارش مغزی brain storming

رسانه‌های کمک آموزشی: (پاورپوینت و کلیپ آموزشی)، اپلیکشن‌های کتابخانه‌ای و نرم افزارهای موجود در حوزه دورس معارف اسلامی

امتحان میان ترم و پایان ترم: دارد

سنجش و ارزشیابی

آزمون	روش	سهم از نمره کل (بر حسب درصد)	تاریخ	ساعت
سامانه آموزش مجازی دانشگاهیان	غیر حضوری و در سایت ec.nahad.ir	۲۰ درصد	از ابتدای ترم تا قبل از شروع امتحانات پایان ترم	
کوئیز و تکالیف	مجازی	۱۰ درصد	در طول ترم هر دوهفته یکبار	
میان ترم	مجازی	۱۰ درصد	۱۳۹۹/۱۰/۲۲	۸-۱۰
پایانی		۶۰ درصد		

مقررات درس و انتظارات از دانشجو:

با توجه به حجم مطالب و انتزاعی بودن آن از دانشجو انتظار می رود جهت یادگیری موثرتر به نکات ذیل توجه کند

حضور منظم و دقیق در کلاس مجازی

شرکت در بحث گروهی و حضور فعال در مباحث کلاسی

مطالعه قبلی و انجام تکالیف محول شده در جلسات قبل.

مراجعه به منابع معرفی شده به ویژه استفاده مستمر از کتاب های مرتبط .

با توجه به طرح موضوعات متنوع و شبهات متعدد سعی بر آن بوده تا به موضوعات کلان و شبهات مورد اتفاق نظر دانشجویان پرداخته شود. لذا ذکر موارد دیگر و خارج از موضوعات مطرح شده با هماهنگی در کلاس و در راستای اهداف آموزشی بلا مانع است.

تخلف در انجام آموزش مجازی دانشگاهیان و احراز این تخلف به منزله محروم شدن از ۴۰ درصد نمره است.

مشارکت در امور فوق برنامه کلاس های درس که در طول ترم از طرف استاد معین می گردد تا ۲۰ درصد نمره تشویقی تعلق خواهد گرفت.

حضور فعال دانشجو در بسترهای معرفی شده در آموزش مجازی مانند سامانه نوید، گروه های تشکیل شده در شبکه های اجتماعی و....

.....

نام و امضای مسئول EDO دانشکده:

نام و امضای مدیر گروه:

نام و امضای مدرس:

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان درس: تفسیر موضوعی قرآن کریم

جدول جلسات

روز و ساعت جلسه: شنبه؛ ساعت ۱۰-۱۲

جلسه	محتوا	روش
جلسه ۱	طرح کلیات و تعریف اصطلاحات و موضوع شناسی	گفتگوی گروهی
جلسه ۲	آشنایی با مسائل و دغدغه‌های ذهنی دانشجویان؛ پالایش و تنظیم موضوعات دانشجویی براساس اهداف آموزشی	بارش مغزی گفتگوی گروهی
جلسه ۳	شناخت ماهیت قرآن کریم	بارش مغزی و گفتگوی گروهی
جلسه ۴	شناسایی ویژگی‌های قرآن کریم	گفتگوی گروهی
جلسه ۵	مقایسه تطبیقی قرآن کریم و سایر کتب مقدس	گفتگوی گروهی
جلسه ۶	شناخت روش دستیابی به تفسیر و فهم صحیح قرآن کریم	گفتگوی گروهی
جلسه ۷	تبیین نظر وهابیان درباره قرآن و شیوه تفسیری آنان	بارش مغزی و گفتگوی گروهی
جلسه ۸	آزمون میان ترم	گفتگوی گروهی
جلسه ۹	شناخت راه‌های تامین بهداشت روان از نظر قرآن کریم	گفتگوی گروهی
جلسه ۱۰	آشنایی با اسامی و اشخاص در قرآن (داستان ذوالقرنین - خضر)	بارش مغزی و گفتگوی گروهی
جلسه ۱۱	تبیین چرایی نیامدن اسم ائمه (ع) در قرآن کریم	بارش مغزی و گفتگوی گروهی
جلسه ۱۲	آشنایی با برابری حقوق زن و مرد در قرآن (مسائل ارث، دیه، شهادت و...)	گفتگوی گروهی
جلسه ۱۳	آشنایی با تفسیر آیه «لا اکراه فی الدین» و مسئله ارتداد	بارش مغزی و گفتگوی گروهی
جلسه ۱۴	آشنایی با قرآن و مسئله آفرینش (داروینیسیم)	گفتگوی گروهی
جلسه ۱۵	بحث آزاد در حوزه مهم ترین نقش قرآن در زندگی امروز بشر	بارش مغزی و گفتگوی گروهی
جلسه ۱۶	مرور مباحث کلیدی	گفتگوی گروهی

منابع:

۱. قرآن کریم
۲. علی نصیری، تفسیر موضوعی قرآن کریم. نشر معارف
۳. محمد علی رضایی اصفهانی، انس با قرآن، شهید مسلم.
۴. سید رضا مودب، اعجاز قرآن، احسن الحديث
۵. محمد هادی معرفت، تاریخ قرآن، سمت
۶. مصباح یزدی، قرآن شناسی، موسسه امام خمینی(ره)
۷. مرتضی مطهری، آشنایی با قرآن، صدرا
۸. محمود رجبی، روش تفسیر قرآن، پژوهشکده حوزه و دانشگاه
۹. جوادی آملی، تفسیر موضوعی قرآن کریم، نشر اسراء
۱۰. موریس بوکای، مقایسه میان تورات، انجیل، قرآن و علم، نشر فرهنگ اسلامی.
۱۱. حسین توفیقی، آشنایی با ادیان بزرگ، سمت
۱۲. سید رضا پاک نژاد، اولین دانشگاه و آخرین پیامبر، کتاب فروشی اسلامیه.
۱۳. محمد علی رضایی اصفهانی، پژوهشی در اعجاز علمی قرآن، نشر کتاب مبین
۱۴. اسلام و بهداشت روان، نشر معارف.
۱۵. ناصر مکارم شیرازی، اخلاق در قرآن، مدرسه الامام المیرالمومنین(ع)
۱۶. احمد نراقی، معراج السعاده، هجرت
۱۷. ناصر مکارم شیرازی، پیام قرآن
۱۸. تفسیر موضوعی قرآن کریم. جمعی از نویسندگان. نشر معارف